

Universiteit
Leiden
The Netherlands

**Van de brug af gezien: Kroniek over 2018. XII. Procesrecht,
handhaving en IPR**

Schaafsma, S.J.; Bronneman, M.

Citation

Schaafsma, S. J., & Bronneman, M. (2019). Van de brug af gezien: Kroniek over 2018. XII. Procesrecht, handhaving en IPR. *Intellectuele Eigendom En Reclamerecht*, 2019(2), 131-134. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/78796>

Version: Publisher's Version

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/78796>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Vrijheid van meningsuiting

Een klager acht de televisiespot van de PVV met de rode streep en druppels bloed beledigend tegenover de Islam, en discriminerend en racistisch van aard. Bovendien zou de televisiespot aanzetten tot haat. De Voorzitter past het eerder besproken *Sekmadienis/Litouwen*-arrest van het EHRM nauwgezet toe. Het is niet aan de RCC om een politieke partij te beperken in zijn vrijheid om een politieke mening te verkondigen, zolang de wijze waarop dat gebeurt binnen de grenzen van het toelaatbare blijft, zoals vastgelegd in art. 10 EVRM. Ook niet als deze mening door velen verwerpelijk wordt geacht. Het is eveneens niet aan de Voorzitter om te oordelen of de televisiespot inhoudelijk in strijd is met het Wetboek van Strafrecht. De Voorzitter citeert uit het *Sekmadienis*-arrest, waarin duidelijk is geworden dat de vrijheid van meningsuiting het recht impliceert denkbeelden te verkondigen die als zodanig beledigend zijn.¹⁹⁵ De klacht wordt afgewezen (directe Voorzittersafwijzing).

Social Media

Op het randje van de start van het kroniekjaar heeft de RCC duidelijkheid geschept over de toepassing van de Reclamecode Social Media in situaties waarin een blogger of vlogger een product op eigen initiatief aanprijst.¹⁹⁶ In de *Happy Healthy kokosolie*-uitspraak (reeds besproken in de vorige kroniek) beantwoordt de RCC eerst de voorvraag of sprake is van reclame in de zin van art. 1 NRC. Als de blogger/vlogger niet handelt door of namens een adverteerder, dan is geen sprake van reclame. De reclamecodes zijn niet van toepassing. Sindsdien is deze uitspraak leidend. In de zaak over een vlog waarin een vijfjarige jongen verschillende snoepjes aanprijst, borduurt de RCC voort op deze lijn.¹⁹⁷ De vlog is geen 'reclame' in de zin van art. 1 NRC, omdat de jongen de snoepjes op eigen initiatief aanprijst, zonder tussenkomst van de merken waarover hij spreekt. De RCC acht zich daarom onbevoegd om de uiting te beoordelen.

3. Literatuur

- Mr. drs. S. Arayess, 'Claimcultuur: over levensmiddelenrecht en merken', *BMM Bulletin* 2017/2, p. 39-43, (bekroond met de Wim Mak Award 2018).
- Mr. Dr. B.B. Duivenvoorde, *Kroniek oneerlijke handelspraktijken 2016-2017*, TvC 2018-1, p. 28-34.

XII. Procesrecht, handhaving en IPR

S.J. Schaafsma & M. Bronneman

1. Wetgeving

Nationaal en Benelux recht

In april 2018 werd het in de vorige kroniek besproken proces van digitalisering bij de rechtbanken en hoven *on hold*

gezet. Volgens de minister is de schaal en de complexiteit van het KEI-programma onderschat en is het onverantwoord om op de ingeslagen weg door te gaan¹⁹⁸ Over hoe nu precies verder bestaat op dit moment nog geen duidelijkheid. Er wordt gewerkt aan een nieuw plan.¹⁹⁹

Op 23 oktober 2018 is de Richtlijn Bedrijfsgeheimen²⁰⁰ in ons nationale recht geïmplementeerd.²⁰¹ Zoals in het onderdeel ongeoorloofde mededinging beschreven, heeft dit naast de komst van de nieuwe Wet bescherming bedrijfsgeheimen geleid tot wijzigingen in het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, te weten de geboorte van een nieuwe titel 15a. Daarnaast is aan art. 22a Rv een nieuw lid 3 toegevoegd dat het mogelijk maakt om ook in zaken die niet specifiek op de bescherming van bedrijfsgeheimen zien, de vertrouwelijkheid van een bedrijfsgeheim te waarborgen.

Zoals vermeld in het onderdeel merkenrecht, is op 1 juni 2018 het Benelux-Verdrag inzake de Intellectuele Eigendom (hierna: BVIE) op enkele punten gewijzigd.²⁰² Een belangrijke verandering is dat de bevoegdheden van het Benelux-Bureau voor de Intellectuele Eigendom (hierna: BBIE) zijn uitgebreid. Zo is het vanaf 1 juni 2018 bijvoorbeeld mogelijk om bij het BBIE de nietigverklaring of vervallenverklaring van een Benelux merk of model te vorderen. Daarnaast is nieuw dat beroepen tegen beslissingen van het BBIE voortaan niet meer door een van de drie nationale gerechtshoven worden behandeld, maar door (een nieuwe kamer van) het Benelux Gerechtshof. Hiermee wordt beoogd eenvormige rechtspraak te bevorderen.

Vermelding verdient verder dat in 2018 twee concept wetsvoorstellen de internetconsultatiefase hebben doorlopen, te weten het concept wetsvoorstel tot aanpassing van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering in verband met de vereenvoudiging en modernisering van het bewijsrecht en het concept wetsvoorstel tot wijziging van dit wetboek en enige andere wetten in verband met de herziening van het beslag- en executierecht. Er zijn verschillende kritische reacties ingediend. Het is nu afwachten wat met deze reacties wordt gedaan.

2. Rechtspraak

Unierechter

Art. 4 onder c Handhavingsrichtlijn: procesbevoegdheid

Op 7 augustus 2018 wees het Hof van Justitie arrest in de zaak *SNB REACT/Mehta*.²⁰³ Het hof gaf uitleg aan art. 4 on-

¹⁹⁵ RCC 20 maart 2018, dossier 2018/00213 (*PVV TVC belediging Islam*).

¹⁹⁶ RCC 22 december 2017, dossier 2017/00767, *IER* 2019/1 [REDACTIE NUMMER INVULLEN?], m.nt. E.H. Hoogenraad (*Happyhealthy kokosolie*).

¹⁹⁷ RCC 29 mei 2018, dossier 2018/00214 (*Snoeptest*).

¹⁹⁸ *Kamerstukken II* 2017/18, 29279, 420.

¹⁹⁹ *Kamerstukken II* 2018/19, 29279, 467.

²⁰⁰ Richtlijn (EU) 2016/943 van het Europees Parlement en de Raad van 8 juni 2016 betreffende de bescherming van niet-openbaar gemaakte knowhow en bedrijfsinformatie (bedrijfsgeheimen) tegen het onrechtmatig verkrijgen, gebruiken en openbaar maken daarvan, *PbEU* 2016, L 157.

²⁰¹ *Stb.* 2018, 369 en *Stb.* 2018, 370.

²⁰² *Trb.* 2018, 51.

²⁰³ HvJ EU 7 augustus 2018, C-521/17, ECLI:EU:C:2018:639 (*SNB REACT/Mehta*).

der c van de Handhavingsrichtlijn²⁰⁴ en oordeelde dat de lidstaten verplicht zijn om een instantie voor de collectieve vertegenwoordiging van merkhouders, zoals de vereniging SNB-REACT, de bevoegdheid te verlenen om in eigen naam te verzoeken om de toepassing van de in de Handhavingsrichtlijn vastgestelde rechtsmiddelen, teneinde de rechten van deze houders te vrijwaren en om zich in eigen naam tot de rechter te wenden teneinde deze rechten te doen gelden. Voorwaarde is wel dat deze instantie naar nationaal recht wordt geacht een rechtstreeks belang te hebben bij de vrijwaring van deze rechten en overeenkomstig dat recht zich daartoe tot de rechter kan wenden.

Facebook en art. 17 Brussel I bis-Verordening

Wellicht zijdelings interessant voor de IE-praktijk is het arrest *Schrems/Facebook* van het Hof van Justitie over internationale bevoegdheid.²⁰⁵ Het ging in deze zaak om de Oostenrijkse rechtenstudent Max Schrems die opkomt voor de privacy van Facebook-gebruikers. In een procedure tegen Facebook wierp deze hem tegen dat hij daardoor geen 'consument' meer is in de zin van (thans) art. 17 Brussel I bis-Verordening zodat de speciale bevoegdheidsregeling voor consumentenovereenkomsten niet van toepassing is. Het hof ging daar echter niet in mee en oordeelde dat een gebruiker van een particuliere Facebook-account niet de hoedanigheid van 'consument' in de zin van deze bepaling verliest wanneer hij boeken publiceert, lezingen houdt, websites exploiteert, giften inzamelt en de rechten van talrijke consumenten aan zich laat cederen om deze rechten te doen gelden in rechte tegen (in dit geval) Facebook.²⁰⁶

Nationale rechter

Internationale bevoegdheid

Twee internationale bevoegdheidskwesties sprongen in 2018 in het oog.

De eerste kwestie betreft de bevoegdheid van de voorzieningenrechter in zaken over inbreuk op Gemeenschapsmodellen (art. 90 GModVo) en op Uniemerken (art. 131 UMVo).²⁰⁷ De vraag is: is de voorzieningenrechter van de Rechtbank Den Haag *exclusief* bevoegd in dit soort zaken, of kan men in Nederland ook terecht bij andere voorzieningenrechters? Over deze vraag bestaat in de literatuur en de rechtspraak al meer dan tien jaar verdeeldheid. Dat was aanleiding voor de procureur-generaal bij de Hoge Raad om cassatieberoep in het belang der wet in te stellen tegen een vonnis van de Amsterdamse voorzieningenrechter – in de

zaak *Spin Master/High5* – die zich bevoegd had verklaard.²⁰⁸ Het cassatieberoep van de procureur-generaal ontlokte een reactie in de literatuur.²⁰⁹ De Hoge Raad legde deze kwestie van uitleg van art. 90 GModVo via een prejudiciële vraag voor aan het Hof van Justitie.²¹⁰ Wordt vervolgd.

De andere bevoegdheidskwestie betreft de zogenoemde 'opeisingstorpedo' in octrooizaken, die aan de orde kwam in de zaken *Ono Pharmaceutical/Pfizer* en *Boston Scientific/Edwards Lifesciences*.²¹¹ Het gaat om de situatie waarin een Europese octrooiaanvraag bij een buitenlandse (i.c. de Duitse) rechter wordt opgeëist op grond van art. 61 Europees Octrooiverdrag (EOV) en het zogeheten EOV-Erkenningprotocol. Volgens de aanvrager van het octrooi is de opeisingsactie van zijn concurrent kansloos en alleen ingesteld om de verlening van het octrooi, dat inhoudelijk reeds is goedgekeurd, te frustreren. Door het instellen van de opeisingsactie wordt de verleningsprocedure bij het Europees Octrooibureau (EOB) immers geschorst. Om deze torpedo onschadelijk te maken wendt de aanvrager zich tot de Nederlandse rechter. Stellende dat zijn concurrent onrechtmatig handelt en dat de schade zich voordoet in Nederland omdat nu geen octrooi voor Nederland wordt verkregen, vordert de aanvrager dat de Nederlandse rechter de concurrent beveelt aan het EOB te berichten dat de verleningsprocedure moet worden hervat. Vraag: is de Nederlandse rechter bevoegd ter zake van deze vordering?

Het Hof Den Haag oordeelde dat de Nederlandse rechter niet bevoegd is. Het hof overwoog kort gezegd dat in het (Uitvoeringsreglement van het) EOV is voorzien in een besluitvormingsmechanisme c.q. een (bestuursrechtelijke) rechtsgang met betrekking tot vragen betreffende het al dan niet opheffen van de schorsing van de verleningsprocedure, waarin ook misbruik-argumenten worden meegewogen. De vordering van de aanvrager is er in feite op gericht deze besluitvorming, die volgens het EOV is voorbehouden aan het EOB, over te hevelen naar de Nederlandse civiele rechter, van wie wordt gevraagd om dezelfde afweging te maken als het EOB, op grond van in essentie dezelfde argumenten van partijen, met (via de omweg van een mededeling door de concurrent) hetzelfde resultaat, te weten opheffing van de schorsing van de verleningsprocedure. In feite wordt aan de Nederlandse rechter gevraagd om op de stoel van het EOB te gaan zitten. Dat vormt een ontoelaatbare doorkruising van het (systeem van het) EOV en de daarin besloten liggende toedeling van bevoegdheden.

204 Richtlijn 2004/48/EG van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende de handhaving van intellectuele-eigendomsrechten, *PbEU* 2004, L 195/16.

205 Hvj EU 25 januari 2018, C-498/16, ECLI:EU:C:2018:37, *NJ* 2018/139 (*Schrems/Facebook*).

206 Daarnaast oordeelde het hof dat de 'forum consumentis'-bevoegdheidsregel niet van toepassing is op de vordering van een consument die niet alleen zijn eigen rechten geldend wil maken maar ook rechten die hem werden gecedeerd door andere consumenten met woonplaats in dezelfde lidstaat, in andere lidstaten of in derde landen.

207 Verordening (EG) nr. 6/2002 betreffende Gemeenschapsmodellen, *PbEG* 2002, L 3/1 ('GModVo') en Verordening (EU) 2017/1001 inzake het Uniemerk, *PbEU* 2017, L 154/1 ('UMVo').

208 Vordering tot cassatie in het belang der wet, 31 augustus 2018, ECLI:NL:PHR:2018:957 (A-G Van Peursesem); Rb. Amsterdam (vzr.) 12 januari 2017, ECLI:NL:RBAMS:2017:298, *IER* 2017/28 (*Spin Master/High5*).

209 S.J. Schaafsma, 'Exclusief in Den Haag? Over de bevoegdheid van de Haagse voorzieningenrechter ex art. 90 Gemeenschapsmodellenverordening', *IEF* 18023 en *IER* 2018/53 (p. 492-501).

210 HR 2 november 2018, ECLI:NL:HR:2018:2027, *IER* 2018/56 (*Spin Master/High5*). Amsterdamse voorzieningenrechters verklaren zich onzettend onbevoegd, zie Rb. Amsterdam (vzr.) 5 december 2018, ECLI:NL:RBAMS:2018:8676 (*Aquaris*); Rb. Amsterdam (vzr.) 21 december 2018, ECLI:NL:RBAMS:2018:9362 (*Tommy Hilfiger/Facebook*).

211 Hof Den Haag 9 oktober 2018, ECLI:NL:GHDHA:2018:2606 (*Ono Pharmaceuticals/Pfizer*); Hof Den Haag 9 oktober 2018, ECLI:NL:GHDHA:2018:2607 (*Boston Scientific/Edwards Lifesciences*).

Toepasselijk recht

In de reeks *PR Aviation/Ryanair*²¹² verscheen een nieuwe aflevering, ditmaal over de vraag of de gebruiksvoorwaarden van een website c.q. het rechtskeuzebeding daarin, zijn overeengekomen door 'browse-wrapping'.²¹³ Voor de liefhebbers van complicaties rond rechtskeuzes en van het toepasselijke Ierse contractenrecht.

Art. 843a Rv: vorderen en gewichtige redenen

De Hoge Raad overwoog in een uitspraak van 26 oktober 2018²¹⁴ dat het begrip "vorderen" in art. 843a lid 1 Rv erop duidt dat de wetgever voor ogen heeft gestaan dat inzage, afschrift of uittreksel in de zin van deze bepaling bij dagvaarding wordt gevorderd. Gelet op de rechtsontwikkeling en de opvattingen in de literatuur neemt de Hoge Raad echter aan dat inzage, afschrift of uittreksel ook kan worden verzocht bij verzoekschrift. Een verzoek op de voet van art. 843a Rv kan volgens de Hoge Raad worden gedaan als zelfstandig verzoek en naast een ander verzoek, zoals een verzoek op de voet van art. 186 Rv tot het bevelen van een voorlopig getuigenverhoor of een verzoek op de voet van art. 202 Rv tot het gelasten van een voorlopig bericht of verhoor van deskundigen. De Hoge Raad oordeelde in deze zaak eveneens over de "gewichtige redenen" in de zin van art. 843a lid 4 Rv en stelde vast dat een gewichtige reden kan bestaan bij handhaving van de vertrouwelijkheid van interne besluiten en gedachtevorming, waaronder begrepen de rol daarin van eventuele externe adviseurs. Of in een concreet geval een dergelijke gewichtige reden bestaat, dient door de rechter met afweging van alle betrokken belangen, gemotiveerd te worden beslist. De partij die zich op het bestaan van de gewichtige redenen beroept, dient te stellen en zo nodig aannemelijk te maken, met betrekking tot welke gegevens zij het bestaan van haar belang bij vertrouwelijkheid inroept en, zo nodig, waarin dat belang bestaat. Daarbij dient de opgave zo specifiek te zijn dat de rechter zich een oordeel kan vormen over de gerechtvaardigheid van het beroep.

Art. 843a Rv: rechtsbetrekking

In de hiervoor in de rubriek ongeoorloofde mededinging reeds genoemde (kort geding)uitspraak *Organik/Dow Chemical*²¹⁵ oordeelde de Hoge Raad dat de in de IE-uitspraken

*AIB/Novisem*²¹⁶ en *Synthon/Astellas*²¹⁷ gegeven maatstaf voor het aannemen van het bestaan van een rechtsbetrekking als bedoeld in art. 1019a Rv in verbinding met art. 843a Rv zich ook leent voor toepassing op een rechtsbetrekking die voortvloeit uit het onrechtmatig verkrijgen en gebruiken van bedrijfsgeheimen, alhoewel de art. 1019 e.v. daarop niet van toepassing zijn. Dat betekent volgens de Hoge Raad dat ook in dat geval degene die een beroep op art. 843a Rv doet, zodanige feiten en omstandigheden dient te stellen en met reeds voorhanden bewijsmateriaal dient te onderbouwen, dat voldoende aannemelijk is dat bedrijfsgeheimen onrechtmatig zijn verkregen en gebruikt. Het oordeel van het hof dat in deze zaak aan deze maatstaf was voldaan, blijft bij de Hoge Raad in stand. De Richtlijn Bedrijfsgeheimen is volgens de Hoge Raad (nog) niet op deze zaak van toepassing (zie het onderdeel ongeoorloofde mededinging).

De hoofdzaak in de zin van art. 1019c lid 2 Rv en de gedetailleerde beschrijving

In de uitspraak *Organik/Dow Chemical* oordeelde de Hoge Raad ook nog over twee andere procesrechtelijke kwesties. Verduidelijkt werd wat moet worden gezien als "hoofdzaak" in de zin van art. 1019c lid 2 Rv in welk artikel het verval van het bewijsbeslag wordt geregeld.

De Hoge Raad overweegt hierover dat gelet op de memorie van toelichting bij deze bepaling als uitgangspunt moet worden aanvaard dat met de hoofdzaak is bedoeld, de procedure waarin vorderingen gebaseerd op de gestelde onrechtmatige inbreuk geldend worden gemaakt, zoals een verbods- of schadeprocedure.²¹⁸

De Hoge Raad schept in deze zaak verder nieuw recht door ook in zaken die voldoende gelijkenis vertonen met gevallen waarop de regeling van art. 1019 e.v. Rv van toepassing is, zoals bij de schending van bedrijfsgeheimen, een gedetailleerde beschrijving als bedoeld in art. 1019b lid 1 jo. 1019d lid 1 Rv toelaatbaar te achten.

Proceskosten

In de zaak *Becton c.s./Braun*²¹⁹ verduidelijkte de Hoge Raad welke werkzaamheden in verband met een procedure die wat betreft het onderwerp van het geschil onder de werkingssfeer van de Handhavingsrichtlijn valt, voor vergoeding op de voet van art. 1019h Rv in aanmerking komen. De Hoge Raad brengt allereerst in herinnering dat hij in de

212 Rb. Utrecht 28 juli 2010, ECLI:NL:RBUTR:2010:BN2268, *IER* 2011/4; Hof Amsterdam 13 maart 2012, ECLI:NL:GHAMS:2012:BW0096; HR 17 januari 2014, ECLI:NL:HR:2014:88, *NJ* 2015/304; HvJ EU 15 januari 2015, C-30/14, ECLI:EU:C:2015:10, *NJ* 2015/303; HR 11 maart 2016, ECLI:NL:HR:2016:390, *NJ* 2016/174.

213 Hof Den Haag 23 januari 2018, ECLI:NL:GHDHA:2018:61, *NIPR* 2018/163.

214 HR 26 oktober 2018, ECLI:NL:HR:2018:1985, *JIN* 2018/211, m.nt. N. de Boer; *JOR* 2019/28, m.nt. J.R. Sijmonsma (*Syngenta Seeds*).

215 HR 28 september 2018, ECLI:NL:HR:2018:1775, *NJ* 2019/70, m.nt. Ch. Gielen en A.I.M. van Mierlo; *IER* 2019/5, m.nt. F.W.E. Eijsvogels; BerichtenIE 2018/34, m.nt. W.J.G. Maas; *JOR* 2018/323, m.nt. P.J. van der Korst; *JIN* 2018/207, m.nt. A. Rosielle (*Organik/Dow Chemical*).

216 HR 13 november 2015, ECLI:NL:HR:2015:3304, *NJ* 2016/491, m.nt. Ch. Gielen; *IER* 2016/19, m.nt. H.J. Koenraad; BerichtenIE 2016/8, m.nt. T.F.W. Overdijk (*AIB/Novisem*).

217 HR 9 december 2016, ECLI:NL:HR:2016:2834, *NJ* 2017/22 (*Synthon/Astellas*). In deze zaak stelde de Hoge Raad prejudiciële vragen aan het HvJ EU. Bij brief van 10 januari 2018 heeft de Hoge Raad het HvJ EU meegedeeld dat hij zijn verzoek om een prejudiciële beslissing intrekt. De zaak is vervolgens doorgehaald. Zie de beschikking van 23 januari 2018, C-644/16, ECLI:EU:C:2018:61.

218 De eis in de hoofdzaak in de zin van art. 700 lid 3 Rv kan in dezelfde zaak echter een andere zijn, te weten de vordering op de voet van art. 843a Rv (vgl. r.o. 6.1.4 van het arrest en de conclusie van A-G Wesseling-Van Gent in deze zaak onder 4.9-4.22).

219 HR 18 mei 2018, ECLI:NL:HR:2018:721, *IER* 2018/57, m.nt. F.W.E. Eijsvogels (*Becton c.s./Braun*).

zaak *Wieland/GIA c.s.*²²⁰ oordeelde dat werkzaamheden ter voorbereiding van een procedure daaronder vallen ook indien de rechter niet aan een inhoudelijke beoordeling van het geschil toekomt. Anderzijds valt volgens de Hoge Raad te denken aan verweren of incidenten van processuele aard, dan wel verweren die op andere gronden dan die ontleend aan een intellectuele-eigendomsrecht aan de toewijsbaarheid van de vordering in de weg staan (zoals een gebrek aan spoedeisend belang in kort geding, een beroep op verjaring, of rechtsverwerking).

Ook werkzaamheden, zoals in de onderhavige zaak, die uitsluitend betrekking hebben op de vraag of de overschrijding van de appeltermijn tot niet-ontvankelijkheid dient te leiden en waarover de appelrechter ambtshalve dient te oordelen, vallen volgens de Hoge Raad onder de werkingssfeer van art. 14 Handhavingsrichtlijn en art. 1019h Rv, waarbij hij verwijst naar de *Diageo*-uitspraak²²¹ van het Hof van Justitie. De Hoge Raad acht het niet nodig om hierover in kort geding een prejudiciële vraag aan het Hof van Justitie te stellen. De kosten van het cassatieberoep begroot de Hoge Raad met toepassing van het liquidatietarief en niet zoals gevorderd op de voet van art. 1019h Rv. Zoals in de zaak *Wieland/GIA c.s.* beslist, vallen kosten gemaakt om te doen vaststellen of en in hoeverre de kosten met toepassing van art. 1019h Rv voor vergoeding in aanmerking komen, namelijk niet ook zelf onder het toepassingsbereik van art. 1019h Rv. Het gaat dan volgens de Hoge Raad niet meer om kosten verband houdend met (een verweer tegen) de handhaving van een intellectueel eigendomsrecht.

Verjaring; onjuiste implementatie

In een uitspraak van 4 mei 2018 in de zaak *TMG/Staat*²²² oordeelde de Hoge Raad over de vraag of een vordering tot schadevergoeding van TMG jegens de Staat is verjaard. Het ging hier om een vordering tot schadevergoeding wegens een onjuiste implementatie van de Databankenrichtlijn als gevolg waarvan de onpersoonlijke geschriftenbescherming ten onrechte is gehandhaafd. De Hoge Raad overweegt dat aangenomen moet worden, dat, zolang geen juiste implementatie plaatsvindt, dit iedere dag een zelfstandige onrechtmatige daad van de Staat oplevert, hetgeen meebrengt dat daarop gegronde vorderingen afzonderlijk verjaren. De vordering tot vergoeding van schade die TMG heeft geleden door de onjuiste implementatie is dus volgens de Hoge Raad niet verjaard voor zover het betreft de periode van vijf jaar voorafgaand aan haar aansprakelijkheidstelling van 21 september 2012.

3. Literatuur

- L. Braams, 'Grensoverschrijdende bevoegdheid nader bezien – Over vuurkracht en munitie, verboden en an-

dere maatregelen met extraterritoriaal effect', *Berichten IE* 2018/6, p. 247-250.

- F.W.E. Eijvogels, 'Bewijsbeslag, gedetailleerde beschrijving en monsterneming bij onrechtmatige verkrijging, gebruik of openbaarmaking van bedrijfsgeheimen', *IER* 2018/1.
- S. Kulk, *Internet Intermediaries and Copyright Law. Towards a Future-proof EU Legal Framework* (diss. Utrecht), 2018.
- A. Kur, 'Abolishing Infringement Jurisdiction for EU-Marks: The Perfume Marks Decision by the German Federal Court of Justice', *IIC* 2018, p. 452-465.
- T.B. Larsen, 'Wintersteiger v. Coty Prestige: The place of infringement under the forum delicti rule', *GRUR Int.* 2018, p. 191-196.
- L. Lundstedt, 'Putting Right Holders in the Centre: Bologniasupplysningen and Ilsjan (C-194/16): What Does It Mean for International Jurisdiction over Transborder Intellectual Property Infringement Disputes?', *IIC* 2018, p. 1022-1047.
- R.C. Meurkens, 'Schadebegroting bij auteursrechtinbreuk: opmerkingen naar aanleiding van het arrest MergenMetz/Cozzmozz', *IER* 2018/41.
- S.J. Schaafsma, 'Exclusief in Den Haag? Over de bevoegdheid van de Haagse voorzieningenrechter ex art. 90 Gemeenschapsmodellenverordening', *IER* 2018/53 (p. 492-501).
- M. Truijens, 'Nieuwe indicatietarieven, meer zekerheid?', *Berichten IE* 2018/6, p. 242-246.
- C.J.S. Vrendenburg, *Proceskostenveroordeling en toegang tot de rechter in IE-zaken: regelingen over proceskosten getoetst aan het EU-recht* (diss. Leiden), Deventer: Wolters Kluwer 2018.
- C.J.S. Vrendenburg, 'Naar een proceskostenveroordeling op basis van absolute maximumtarieven in alle IE-zaken – vijf stellingen', *IER* 2018/22.
- O. Vrins, 'De regels met betrekking tot de internationale bevoegdheid van de rechterlijke instanties inzake merken onder de loep', *BMM Bulletin* 2018, p. 91-120.

XIII. Douanerecht

F.W.E. Eijvogels

1. Wetgeving

Internationaal recht

Op 15 mei 2017 is het "Verslag van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad over de tenuitvoerlegging van Verordening (EU) nr. 608/2013 van de Raad" gepubliceerd, dat de Commissie volgens art. 37 van Verordening 608/2013 aan het Europees Parlement en de Raad dient voor te leggen.²²³

Op 15 mei 2018 is van kracht geworden Uitvoeringsverordening (EU) 2018/582 van de Commissie van 12 april

²²³ COM(2017) 233 final.

²²⁰ HR 3 juni 2016, ECLI:NL:HR:2016:1087, *NJ* 2018/56, m.nt. H.J. Snijders; *IER* 2017/7, m.nt. A.M.E. Verschuur; *JBPR* 2016/62, m.nt. E. Loesberg (*Wieland/GIA c.s.*).

²²¹ HvJ EU 16 juli 2015, C-681/13, ECLI:EU:C:2015:471, *NJ* 2017/32, m.nt. L. Strikwerda; *IER* 2015/49, m.nt. F.W.E. Eijvogels (*Diageo/Simiramida*).

²²² HR 4 mei 2018, ECLI:NL:HR:2018:677, *JIN* 2018/193 en *JB* 2018/117, m.nt. D.G.J. Sanderink; *AB* 2018/300, m.nt. R.J.G.M. Widdershoven (*TMG/Staat*).